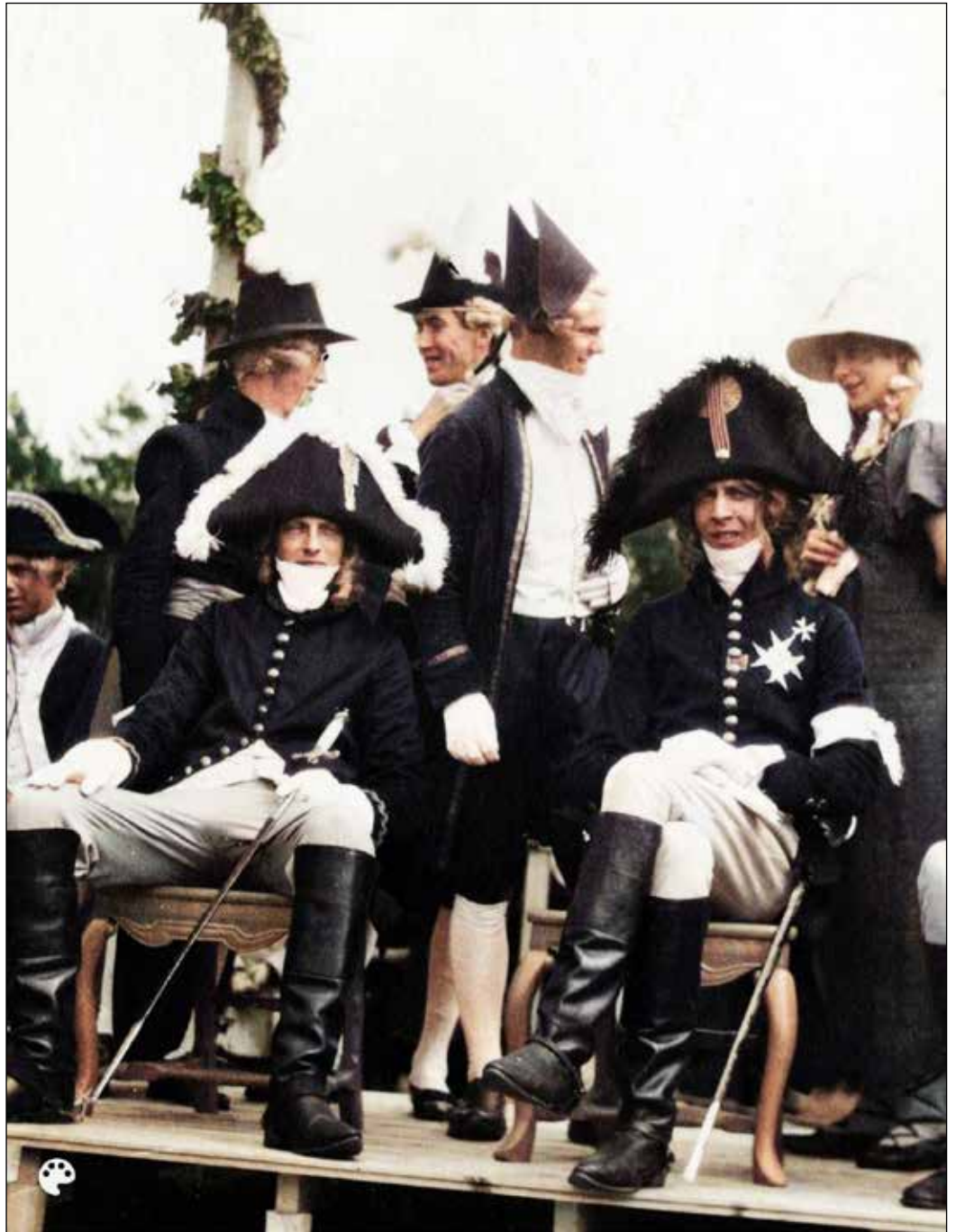

81 dec. 2022

på Ljungen

Pris 25 kr

Den historiska sommarfesten i Skanör 1927

KULTURFÖRENINGEN
Calluna
DÅ OCH NU PÅ LJUNGEN

Cykla och handla

Perssons, senare Hanssons livs med Scans köttbod till vänster. Huset är numera vänt 90 grader och rymmer Restaurant & Pizzeria Ljunghusen.

Det var inte varje gång jag fick följa med och handla i Höllviken. Det var tungt för mor att cykla med både barn och varor. Även pakethållaren fick ibland tas i anspråk för varorna. Det var särskilt den långa sega backen från Höllviken upp mot bron som tog på krafterna. Hade man sen brått hem till kaffet så kunde man ge sig på att bron gick upp när man närmade sig backens krön.

I slutet av 50-talet fick min fem år äldre bror cykla och handla det dagliga, medan det blev min tur mot 60-talets mitt.

En typisk runda började hos »Mäster«. Det var trädgårdsmästare Harry Nilssons butik där Ljungensskolan nu ligger. Här skulle jag ha två kilo potatis, en gurka (gurkan skulle vara rak, smal, mörkgrön och knottrig, det var noga med anvisningarna!), tomat, dill (»men bara om den är fin«) och för två kronor sommarblommor. Blommorna växte framför växthuset längs Malmövägen och man kunde själv klippa en bunt. Ville man ha lite finare blommor så fanns de på andra sidan vägen bland fruktträden.

Kommer ni ihåg att man brukade få en smakbit av gurkan? Mäster skar ett litet snitt så att man kunde kontrollera att den inte var besk.

Fortsättning på sista sidan

Mina föräldrar byggde en sommarstuga på Vikensvägen i Ljunghusen 1955. Jag var bara tre år, men kommer vagt ihåg dessa första år.

Mor handlade hos Hanssons vid bron. Det var en riktig lanthandel med allt från spadar till mjölk och bröd. Kyl fanns inte utan kylvarorna hämtades upp från en stor jordkällare som låg i anslutning till butiken. Här träffades alla fruarna från Gottåkravägen, Vikensvägen och Ljungsättersvägen. Affärens kundkrets låg inom ett ganska litet område. Bortom Gottåkravägen blev det närmare till Ljungskogens affär.

Man kunde också ringa och beställa, då kom ett bud på »flakmoppe« och levererade.

Nilssons Trädgårdsmästeri. Här ligger nu Ljungensskolan.

Utanför butiken fanns grönsaker och över vägen vid kiosken stod en fiskbil någon dag i veckan. Vid sidan om Hanssons låg Scans köttaffär. Det var en träbod med en stor lucka som gick att fälla upp och kölappar i form av trekantiga plastbrickor med Scans märke på ena sidan, och ett nummer på den andra.

När Hansson lade ner sin butik i början av 60-talet fick vi cykla till Ljungskogens Livs i stället. Här fanns en exakt likadan Scan-bod som vid kanalen.

En gång i veckan cyklade mor till Höllviken för att handla i Saluhallen och på torget. Jag satt bakpå cykeln, och frampå styret satt en korg. På styret hängde sedan resten av varorna i nätkassar. Detta var före pappers- och plastkassarnas tid.

Sommarfesten i Skanör 1927

Alla var där!

Kronprins Gustav Adolf och prinsessan Louise anlände vid lunchtid på lördagen. De kom i bil från Sofiero tillsammans med prins Gustav Adolf och prinsessan Ingrid.

De hälsades välkomna till Skanör av landshövdingen friherre Fredrik Ramel, överste Braunerhjelm samt representanter för stadens myndigheter.

Efter ett kort besök i Skanörs kyrka styrde man stegen mot skolan på Västergatan. Här besågs Malmöhus Läns Hemslöjdsförenings årsmöte under ordförandeskap av doktor Enoch Ingers.

Efter uppvaktning med sång av skolans elever och överräckande av blommor, var det dags för de kungliga att inta sina platser på den specialbyggda tribunen vid festplatsen.

Här på fältet vid Östergatan hade samlats något tusental personer som höll värmen trots det dåliga vädret. Många var klädda i nationaldräkter och det viftades med nationalflaggor.

Vid ettiden började så festspelen som baserades på kyrkoherden Nils Lovéns, signaturen Nicolovius,

Kronprinsparet med landshövding Ramel och kyrkoherde Emil Hansén på väg att bese Skanörs gamla kyrka. Foto: Otto Ohm.

Den kungliga tribunen vid festplatsen. Från vänster i uniform prins Gustaf Adolf (nuvarande kungens far, kronprinsparet Gustav (VI) Adolf och Louise, prinsessan Ingrid, sedermera drottning Ingrid av Danmark samt landshövding Ramel. Foto: Frans Weyer.

barndomsminnen om när Gustav IV Adolf kom på besök till Skanörs Ljung för att skjuta hare. Året var 1801 och Nicolovius minns hur allmogen förundrades över kungen och hans sällskap. Boken Folklivet i Skytts härad utkom 1847 och har sedan dess kommit i flera upplagor.

Ett stort antal tidstypiska dräkter hade anskaffats, dels av Malmö musei Vänner, dels sytts upp av Skansens klädkammare. Denna del av festligheterna var nämligen ett samarbete mellan Vännerna och Nordiska museet. Spelet om kung Gustafs besök på Ljungen hade redan visats på Skansens Vårfest samma år. Det blev en humoristisk syn

på både allmogen och borgerskapet. Prosten och prostinnan kom i sin lilla vagn med en hjälppräst springande i släptåg. Denne återkommer vi till. Så kommer kungens kock dundrande med sin vagn innan kungen själv i egen hög person rullar fram och stiger ur. »Kungen« tar plats på en tribun mitt emot den riktiga kungatribunen och ser på när Mörnerska husarerna gör sin uppvisning.

En tropp på tjuugo man ur Kronprinsens husarer i Malmö hade klätts upp i nysydda uniformer av tidigt 1800-talssnitt, även detta gjort på Skansens klädkammare. Husarerna gjorde nu exercis enligt 1793 års reglemente. Detta var samtidigt lite av en avskedsföreställning.

Husarerna lämnade Malmö på hösten samma år för att så småningom omvandlas till pansarregemente.

Husarerna hade anknytning till Skanör då de faktiskt varit förlagda här med en skvadron om cirka 50-70 man under några år på 1770-talet.

Så börjar folkdansen. Det är dels ett danslag från Tomelilla Folkhögskola, dels Nationaldansens Vänner från Malmö som utför gamla och nya danser från Skåne.

Sommarfesten i Skanör 1927, forts.

Fru Foiack Jönsson sjunger skånska visor och mor Metta berättar lika skånska historier innan det hela avslutas med att de kungliga lämnar festplatsen.

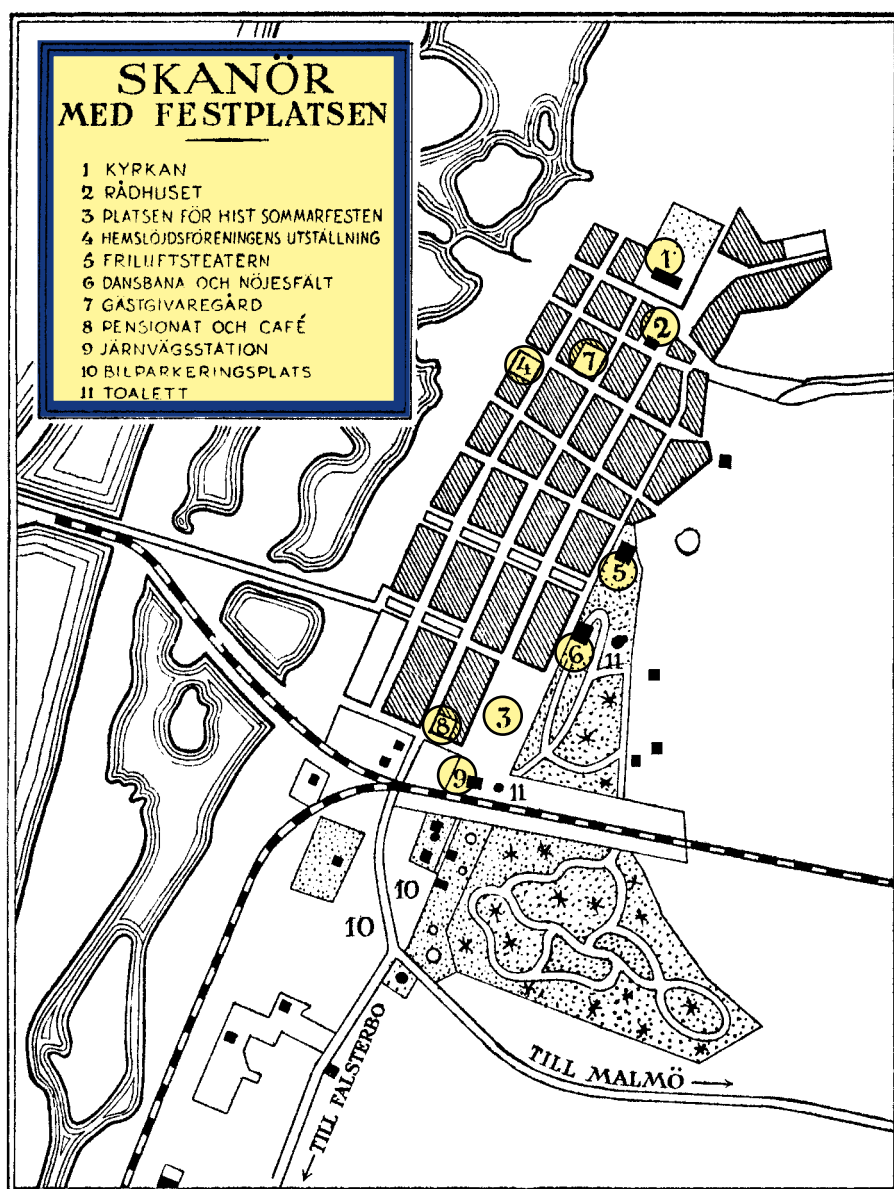
Man begav sig nu till Falsterbohus där Malmö musei Vänner bjöd på »déjeuner dinatoire« för ett hundratal personer, varefter de kungliga återvände till Sofiero per bil.

Det dåliga vädret höll i sig över alla festdagarna och gjorde att inkomsterna inte blev de förväntade. Underskottet i kassan betalades av festens garantier. Garanterna var ett femtontal personer som ställde upp med en grundfond på 10 000

kronor. Bland namnen kan nämnas konsul Moje Björkman, ägaren av Falsterbohus.

Repetitioner på festplatsen vid nuvarande Östergatan. Söder om Fiskarstugan var Östergatan bara en stig. Här fanns ett stort obebyggt område ända fram till stationen.

Anders Sten i full ornat språkar med »kung Gustav IV Adolf« och han adjutant. Foto Frans Weyer.

Sydsvenskans utsände kidnappad

Anders Sten, politisk tecknare, skämttecknare och kåsör i Sydsvenskan skickades att övervara festligheterna i Skanör.

Han beskriver händelsen i sina memoarer:

»Man hade högkvarter i Blåbandslokalen vid Mellangatan. Lokalen var proppfull av frivilliga krafter, mer eller mindre utklädda. I centrum stod en engagerad yrkesregissör, en blond man med kupiga, blå ögon, som spejade ut

över vimlet för att finna lämpliga rollbärare. Jag stod i ett hörn och gjorde mina iakttagelser. Plötsligt skar regissörens röst genom sorlet:

– Han den magre där borta blir en utmärkt hjälppräst, ja, just Ni där borta i hörnet!

Det var mig karlen pekade på. Jag protesterade, men det hjälpte inte. Inom kort var jag engagerad som hjälppräst och pådyvld en prästerlig dräkt, som tyvärr visade sig passa.«

Uppgiften blev att halvspringa efter prostens och prostinnans trilla. Hans stövlar visade sig ha lufthål, som dock i den fuktiga väderleken istället släppte in vatten. Det kippade ljudligt till publikens förtjusning!

Prostinnan spelades av fru Krabbe som efter föreställningen bjöd hem Anders Sten på varm dryck i Krabbegården på Kaptensgatan.

Anders Sten skulle komma att bli Skanör trogen i många år därefter.

Initiativtagare till hela festen var Ernst Fischer och John Kroon i föreningen Malmö musei Vänner. Fischer var chef för Malmö museums konstavdelning 1923-1955 och sekreterare i Malmö musei Vänner från starten 1925. Han var en sann

Borgmästare Torslow vägrar träffa de kungliga.

I god tid före Sommarfesten begärde borgmästare Torslow tjänstledigt under de dagar festen varade. Kungahuset gillar han inte utan han var republikan och ville ha »en stark man«, dock inte av den nazistiska varianten, enligt en intervju i Vecko-Journalen 1933.

folkbildare och både han och hans fru guidade runt otaliga skolklasser på konstmuseet.

Artikeln är baserad på en utställning producerad av Christian Kindblad, Jean Westerlund och Calluna

Sommarfesten i Skanör 1927, forts.

Foto: Frans Weyer
Teckningar: Anders Sten

Skanör Stadspark

Denna artikel handlar om stadsparken i Skanör; hur den var, är och kommer att bli.

När jag var en liten påg i Skanör på 1950-talet var parkområdena norr och söder om järnvägen i den lilla staden visserligen inte väl skötta, men var, trots det, grönområden som fyllde många funktioner. Längs dess gångar kunde morgonsena skanörare skynda mot stationen och tåget mot Malmö, medan stinsen välvilligt höll tåget tills alla hunnit fram. I Södra parken kunde mellanskolans magister Kristian Persson ordna friluftsdagar. I parken kunde skanörarna, Studentgårdens folk och turister ta trevliga promenader. Och vi pågar, så klart, kunde leka gömme, indianer å cowboys, skjuta med pilbåge och slangbella, ja, ni vet, sånt som pojkar roade sig med på den tiden.

Numera kallas stadsparken officiellt Skanörs norra respektive södra stadspark och delar av grönområdet har getts namn som Holms vanning, Per-i-Vångens vanning Midsommarplatsen. Men när jag var barn kallade de flesta bara grönområdena för Parken respektive Södra parken, Holms vanning för mägergraven (fast hur bönderna kunnat gräva upp mäger där ter sig besynnerligt) och Midsommarplatsen var Dansbanan.

Familjen Tegnér's dansbana

fanns alltså ännu kvar på femtiota-

let. Till själva den inbyggda dansbanan i gult och vitt med svart tak, hörde en liten kiosk som utöver det vanliga godissortimentet på enkelt sätt erböd kaffe, bullar och kakor. Och runt på området gräsmatta stod grupper med vitmålade trädgårdsmöbler, bord och stolar, ett par av möbelgrupperna snickrade av grenar. Dansbanan var hjärtat i Parken som pulserade och gav liv åt området hela sommaren. Södra parken var mera ett skogsparti med stigar för promenader. Här kunde man finna svamp på höstarna, till exempel granna exemplar av Karl-Johans-svamp.

Dessa båda grönområden är i grunden donationsjord, arealer som skänkts till staden Skanör med Falsterbo. Man brukar säga, att det var grosshandlaren Severin Axelsson, 1848 – 1926, som var donator, men det kan vara så, att det är en sanning med modifikation. Christer Melin har nämligen uppgivit, att parkerna i Skanör anlades redan vid

mitten av 1800-talet, och som synes föddes Severin Axelsson visserligen i Skanör, men först 1848.

Andreas och Greta Axelsson

hade sina rötter på Näset och far i huset var sjökaptan. Det kan därför hållas för möjligt, och kanske till och med vara troligt, att det var på makarna Axelssons mark som staden fick lov anlägga sin park på och att Severin Axelsson formaliserade förhållandet genom sin donation. Själ blev nämligen Severin en framgångsrik grosshandlare i Malmö, alltså malmöbo men med sommarvilla i Falsterbo.

När jag, för nu över tio år sedan, flyttade åter till Skanör, var Skanörs stadspark den del av Näset som gjorde mig mest sorgsen. Det verkade som området helt enkelt lämnats utan annat än ett helt obetydligt löpande underhåll – i ett halvt sekel! Hur hade det kunnat gå så illa? Jag tror att förklaringen är följande. I början av 1950-talet avgränsades en bra bit av den norra parken åt öster av två mindre åkrar. Men i slutet av femtiotalet bebyggdes de två åkrarna med radhus. Radhusen såg lite främmande ut i den gamla stadsbilden och äldre skanörare kallade, med sneda flin, områdena vid öknamn. Efter några år klagade radhusägarna, och kanske också andra närboende, på kvällsmusiken från dansbanan och på en eller annan incident under danskvällarna

inte polis Björcks blotta närvaro stävjat. Vid den här tiden kom också den dag då dansbanans ägare inte längre kunde blunda för ett ökande, kostsamt renoveringsbehov. Lösningen på problemen blev, att kommunen löste in dansbanan – och rev ner den.

I och med att den för Skanörs, ja, den för hela Nässets kulturhistoriska atmosfär värdefulla Skanörs dansbana lades ner, och dess byggnader revs, lämnades också Skanörs stadspark att förvildas. Det hade varit naturligt för staden Skanör med Falsterbo att värna om sina parkområden. Så inkorporerades syskonstäderna i Vellinge kommun. Tänkte lokalpolitikerna i det tidigare municipalsamhället på Söderslätt åren därefter på Skanörs avlägsna stadspark annat än som en kostnad? Och på Severin Axelssons donation annat än som ett hinder för att bygga samman Haga med den gamla stadskärnan? Skanörs

stadspark föll i förödande Törnrosasömn. Och det i årtionden.

År 2015 framhöll Boel Franzén-Sveger i Lokaltidningen att krafttag måste till för att restaurera de bägge delarna av Skanörs stadspark. Själv kunde jag vid denna tid se, hur träd höll på att gå ut, slyn som lämnats att växa fritt som i en urskog, gångarna som blivit stigar... ja, allt vittnar om bristande intresse, förståelse och anslag. Och det under årtionden.

Vellinge kommun tillsatte tre år senare en utredning. Efter ytterligare ett par års arbete resulterade den i en sex sidor lång Skötselplan för Skanörs norra stadspark. Jag har, som min mormor skulle ha sagt, lusläst den. Och det flera gånger. Jag är inte miljöskakknig, men skriften ger intryck av att ha författats efter mall med många rubriker och ännu fler honnörsord i förväntad stil. Den vanligaste tanken tycks vara, att låta det mesta vara som

det är. Och kanske är det bäst om man nu inte vill ha ett någorlunda väl skött parkområde som Severin Axelsson donerade mark till och jag lekte i som barn.

Nu har det gått ett par år sedan skötselplanen publicerades, men mycket förefaller inte ha gjorts för att förverkliga dess intentioner. Det är inte utan att man kommer att tänka på allt ståhej kring bekämpandet av vresrosorna längs Nässets långa kust. Arbetet tycks ha upphört, tystnaden lagt sig. Själv tycker jag, att något arbete med röjsåg och planteringsspade hade varit på sin plats i Skanörs parker. Alltså; Inte så många ord utan mera arbete. Men det är ju klart, en lösning vore att döpa om Skanörs stadspark till Skanörs urskog.

Lars Melin

Upplysningar om Skanörs stadspark eller kommentarer till artikeln kan mejlas till Lars.andreas.melin@gmail.com.

Vind, vegetation och saltation

Som bekant är sanden på våra stränder i ständig rörelse pga vattnets och – inte minst – vindens arbete. Vinden verkar i såväl den stora som i den lilla skalan, något som diskuteras nedan.

För längesedan var Falsterbonäset till stor del täckt av ekskog som effektiv band sandavlagringarna som ansamlats kring de tre moränryggarna som utgör dess stomme. När sillatidens kommers blommade upp under medeltiden, krävdes virke till både uppvärmning och uppförande av bostäder och handelsbodas. Det blev naturligt att snegla åt ekskogen för att tillgodose behoven. Det gick som det gick. Carl von Linné besökte näset under sin skånska resa 1749 och vittnade om ett vinderoderat ljung- och torvlandskap, i stort sett utan träd och buskar.

Några unga damer vid Collins sten på sin första plats. Bild från 1933.

Ett drygt sekel senare mötte kyrkoherde Carl Jacob Collin samma vyer. Han var en man som sedan barnsben värdesatte skogslandskap och anses som den främste initiativtagaren till planteringen av näsets tall- och granskog. Till minne av hans insats reste Ljungens Villaägareförening år 1930 ett monument de flesta lär känna till där det står i Kämpingeskogen nedanför tennisbanorna. Vad kanske alla emellertid inte vet, är att den flyttades dit på 60-talet efter att först rests i skogspartiet ungefär där Pilevägen och Domkyrkovägen möts. Se bild.

Folket här var vana att skörda både ljung och torv till bränsle och motsatte sig Collins idéer genom att bl.a. riva upp de nya plantorna. Lyck-

ligtvis trillade gemene mans pollett ned till slut och skogens fick växa till sig. Vikten av att binda sanden visas inte minst av Kämpinge kyrkas öde; denna fick överges, översandad och obrukbar runt 1930, dvs innan skogen tagit sig på riktigt. Endast fragment återstår i dag.

Men som sagt, sandflykt sker även i den mindre skalan, där strandråg och sandrör snarare än ek- och barrskog bidrar till att dämpa sandflykten. Med andra ord, hade inte växtligheten på stranden funnits, hade det knappast heller funnits någon strand i meningen attraktiv badstrand.

En förenklad beskrivning kan låta som följer: beroende på sandkornens storlek, sätts de i rörelse vid olika vindstyrkor. Nässets fin-korniga kvartssand är 2 000 ggr tyngre än luft och det krävs alltså en

universitet kan dessa krockar alstra temperaturer höga nog att orsaka smältdeformation av kornkristallerna!

Ett exempel från 2019 på den dynamiska strandmiljön – även utanför vågornas påverkan – är en yta just öster om Strandtugg, Kämpingesträndens nya restaurang. På drönerbilderna från 35 meters höjd ses ett cirka 600 kvm stort område (markerat). Trots att de är tagna med bara drygt fyra månaders mellanrum, börjar växtligheten återhämta sig. Detta trots den bromsande effekt alla besökare står för under sommarmånaderna;

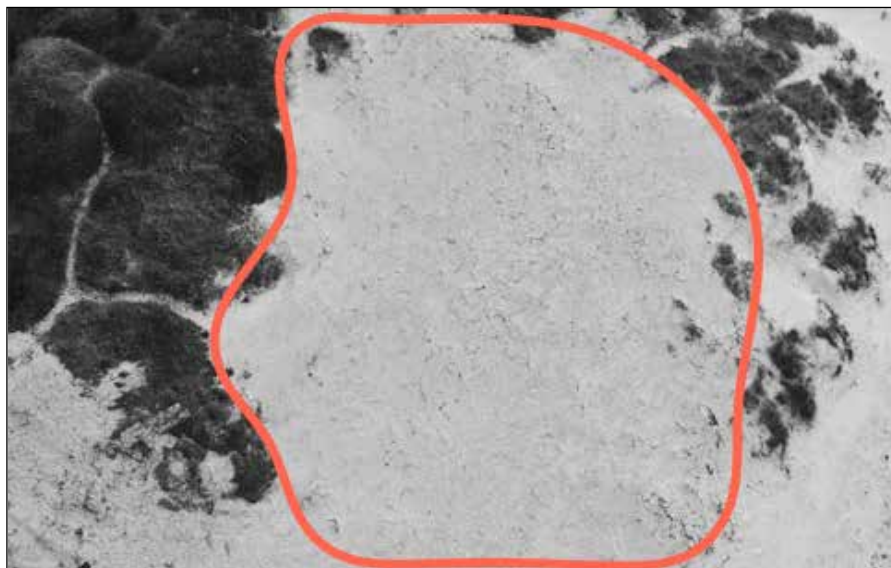
vegetationen hade sannolikt varit än mer etablerad annars.

Vi sammanfattar dessa något svepande reflektioner med att slå fast att såväl blygsamma sandrör som maffiga tallar hjälper oss att hålla näset som vi vill ha det, dvs lumigt och med sanden på stranden snarare än spridd över trädgårdar, pooler och vägar. Då vinden oftast ligger på från havet, förstår man att sanden annars hamnat just där. Strandvegetationen är tålig, men det finns en gräns. Så ta det försiktigt bland klitterna, växtligheten är viktigare än kanske många tänker på dagligdags!

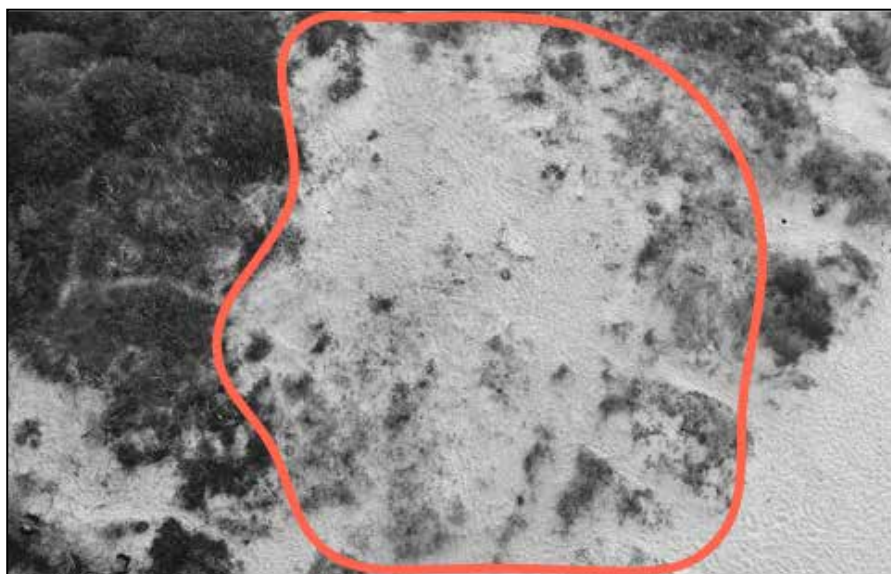
Sten Blomgren

viss vindstyrka för att sandflykten ska komma igång, men för vår fin-korniga kvartssand räcker det med cirka fem meter per sekund. Enligt SMHI (Falsterbo) blåser det mer än så (som bekant ofta långt mer) under större delen av tiden sett över ett år, och därför inser man enkelt värdet av strandvegetationens stabiliserande effekt. Det mesta denna sandflykt sker genom saltation, det vill säga att kornen hoppar fram, typiskt några cm över strandytan. Andra faktorer (insekters aktivitet, sandens fukthalt etc) spelar givetvis också in i helheten, men allt får inte plats här, så vi håller det enkelt.

Saltation kommer av latinets saltus, »att hoppa«. Detta ord återfinns i gymnastikens och cirkusens »saltomortal«, liksom i frasen Nemo enim fere saltat sobrius, nisi forte insanit (det vill säga något i stil med »Nästan ingen dansar nykter, försåvitt han inte är galen«), som den prominente romaren Marcus Tullius Cicero år 62 f. kr. gjorde bevingad då han försvarade en mutåtalad man vid namn Lucius Licinius Murena. Åter till ämnet: de av saltation uppvirvlade kornen krockar med större när de landar och sätter då även dessa i rörelse. Enligt Krister Lindé vid Uppsala

Just öster om restaurangen Strandtugg, 2019-04-14.

Samma plats, 2019-08-26.

Gatu- och vägnamn på Näset, del 8

Med början i numret av På Ljungen 74, berättar vi under vinjetten »Gatu- och vägnamn« om bakgrunden till varför våra lokala gator och vägar heter som de heter.

Som underlag använder vi två publikationer Vellinge kommuns Stadsarkitektkontor gett ut, 1993 respektive 1996. Författare till dessa historiskt viktiga dokument är eldsjelen Lars Dufberg från Falsterbo. Det är alltså ur dessa vi plockar informationen nedan. God läsning! Urval av Ola Freij

Lilla Hammars väg, Höllviken

Inom »Kungsmarken«, en del av den mark som tillhörde Lilla Hammars socken.

Limavägen, Höllviken

Inom »Hammarskogen«. Namnet har bildats genom sammanställning av de två första bokstäverna i Lind (Malmö Reklamfabrik) och Mattsson (Mattssons Päls), två affärsmän från Malmö som tidigt bosatte sig vid vägen.

Ljungdalavägen, Höllviken

Inom »Brorslundsområdet». Vägen ligger inom ett skifte med namnet »Ljungdala nr 1« om 1,7 hektar, brukat under »Sjötorget nr 1«.

Ljunggrens väg, Ljunghusen

Inom »Ljungskogens Strandbad«. Om vägen fått sitt namn efter Ewald Ljunggren – som 1915 ägde två fastigheter om vardera 1/2 hektar – eller C A Ljunggren som vid samma tid ägde ca 1,3 hektar inom området, är osäkert.

Ljungstykkevägen, Falsterbo

Inom Falsterbo Vång. Efter »Ljungstykke skiftet«, ett markområde inom norra delen av vången. Skiftet innehöll 125 tegar.

Ljungsättersvägen från söder vintern 1940. Mitt i bild sticker Villan på Ljungsätters sjukhus upp.

Ljungsättersvägen, Ljunghusen

Inom »Ljungsättersområdet«. Vägen har fått sitt namn efter sanatorieanläggningen Ljungsäter som uppfördes av »Höllvikskungen« byggmästare Anders Hansson 1921 och låg öster om vägen. Initiativtagare till anläggningen – som kunde ta emot hundratals tuberkulospatienter – var lasarettsläkaren med. dr. C Aug Ljunggren i Trelleborg. Från sanatoriet ledde under åren 1921–1940 en miniatyrjärnväg, anlagd för transport av patienterna genom skogspartiet ner till Östersjöstranden. De stora byggnaderna i trä revs delvis vid anläggandet av Falsterbokanalerna 1940–1941.

Ljungviksvägen, Höllviken

Inom »Granviksområdet«, uppkallat efter »Granviksgården«. I alla vägnamn inom området ingår namndelen »-vik«. Namnet »Ljungvik» förekom förr bl. a som fastighetsnamn väster om Stenbocks väg.

Ljungvägen, Höllviken

Inom »Höllvikstrandsområdet« och »Trelleborgsområdet«. Den norra delen av Ljungvägen heter på den gamla kartan Steffensvägen ner till första förbindelsevägen mellan Ljungvägen och nuvarande Steffensvägen.

Lorens Bagares gränd, Skanör

Efter bagaren Lorens Hylén (1873–1938) med bageri på Mellangatan i Skanör och brödfilial i Norregård i Falsterbo.

Grändens namn borde egentligen ha stavats Lorenz om stavningen på hans gravsten är riktig.

I det hus som föregick »Nya Torgboden« vid Gamla Torg i Falsterbo, hade Hylén under en tid bageri i källarvåningen och brödbutik i våningen ovanför. Bredvid brödbutiken fanns en speceriaffär, som startades av Magnus Möller (Magnus Hökare) i Skanör och som senare övertogs av Falsterbo Handelsbolag. I huset, som byggdes av Magnus Möller fanns även en mjölkaffär, belägen i östra gaveln.

Lotsplatsen, Skanör

Efter Lotsåldersmannens tjänstebostad – uppförd 1875 – vid Öresunds Södra Lotsplats. Vid Lotsstationen, väster om Lotsplan, låg även det gamla livbåtshuset.

Lybska vägen, Falsterbo

Lybska vägen ligger inom det område som anses ha varit Hansastaden Lübecks koncessionsområde (»fith«) under medeltiden.

Tidigare kallad Waldemarsvägen enligt Järnvägsbolagets plan.

Lyktekärrsvägen, Falsterbo

Namnet kommer från den vatensamling kallad »Lyktekärret«, som låg – och delvis ännu finns kvar – väster om vägen. Första delen av namnet kan härledas till »Lyktan«, Carl Linnaei benämning på Kolabackens vippfyr. Lyktekärret förmodas vara en föregångare till Flommen, se Flommensträdet. Lyktekärrsvägen hette tidigare Danzigervägen enligt Järnvägsbolagets plan. En väg med namnet Lyktekärrsvägen fanns dock även då.

Lünebugska vägen, Falsterbo

Efter Lüneburg som under medeltiden var huvudleverantör av salt, använd för saltning av den sill som fångades runt Falsterbonäsets kuster.

Tidigare kallad Lübeckervägen enligt Järnvägsbolagets plan. Vägen hette därefter Lybska vägen fram till 1980, då den genom en spärr vid anslutningen till Falsterbohusvägen bytte namn till nuvarande namn.

Långskiftesvägen, Falsterbo

Inom Falsterbo Vång. Efter »Långskiftet«, ett markområde i södra delen av vången. Skiftet innehöll 19 tegar.

Magnus Hökares gränd, Skanör

Efter handlaren Magnus Möller, som efter branden 1885 startade speceriaffär i kv. Lammet vid Östergatan i Skanör. Affären övertogs senare av Bror Bengtsson, som drev den till sin död då den upphörde och huset såldes. Den nye fastighetsägaren skänkte år 1972 inredningen till Falsterbo Museum där affären rekonstruerades. Magnus Möller hade även en affär i Falsterbo i ett hus vid Gamla Torg. Se även Lorens Bagares gränd.

Mellangatan i Skanör på 40-talet. Solidar är borta sedan länge, men huset står kvar, ombyggt till privatbostad.

Magnus Toffelmakares gränd, Skanör

Efter Magnus Larsson, en självlärd toffel- och skomakare vid Västergatan i Skanör. Magnus Larsson flyttade senare till trakten av Trelleborg.

Malmövägen, Skanör

Vägen fick – som en av de första i landet – betongbeläggning 1933, samtidigt som den i sin västra del fick en något ändrad sträckning. Invigningen av den nya vägen för rättades den 11 november 1933 med drätselkammarens ordförande, stationsinspektorn Johan Nilsson som högtidstalare.

Villor längs Lüneburgska vägen i Falsterbo.

Margaretas väg, Falsterbo

Efter unionsdrottningen Margareta, mor till kung Olof som dog på det medeltida Falsterbohus den 3 augusti 1387.

Martornsvägen, Falsterbo

Inom Fidevången. Efter det fridlysta växten Martorn – *Eryngium maritimum* – som förr fanns ganska talrikt på Falsterbonäset, men nu mycket sparsamt.

Mellangatan, Skanör

Hette tidigare Stora Mellangatan enligt 1882 års stadsplan för Skanör. Enligt stadsplanen fanns då även Lilla Mellangatan, vilken gick från Stora Torg (nuv. Rådhusorget) väster om Rådhuset till Lilla Torg, nu utplånat.

Fortsättning från sidan 2

Efter Mäster blev det Ljungskogens Livs. Här fick jag ta tre nummerlappar, en plastbricka hos Scans, och en metallbricka vardera i mjölk- respektive speceributiken.

Mjölkbutiken låg till vänster, här skulle jag ha mjölk, fil, tre »mått« gräddor, franskbröd, ett litet fint bröd samt en »Knalle« som var ett mörkt bröd från Skogaholm.

I speceriavdelningen köpte man till exempel socker, ättika och kaffe, ICA:s egen Luxus i röd enkilos konservburk. Dessa burkar som innehållit Gevalia, Lux eller Lundbladhs kaffe står fortfarande kvar i många uthus och garage, nu med spik, skruvar eller intorkade målarpenslar.

Efter speceributiken var det dags att köa i Scans köttbod. Det blev kanske ett hekto bakad leverpastej, fyra lunchkorvar och ett halvt kilo malet oxkött, som enligt stränga order hemifrån skulle vara magert.

Någon enstaka gång skulle jag på Posten. Den låg vid Störvägen bakom »Mästers« ladugård. Det var en faluröd träbyggnad med vita knutar och med gamla kassaskåp från sekelskiftet. De var målade i brunt med dekor som liknade trädring.

Nu bar det av hemåt, men först ett stopp hos Annas bageri. På den tiden låg bageriet längre in på tomten, eller rättare, vägen har naggat tomten med ett antal meter. Framför Annas fanns en servering med bersåer till vänster och en avdelning

under tak till höger. Rakt fram fanns ett par kvarnstenar med petunior planterade i mitten. Bland köpekakorna fanns både godsaker som kanelfläta och butterkaka och riktigt tråkiga kakor som finska pinnar och de där platta kakorna med rött strössel längs kanten.

Undrar ni möjligen varför jag tog trädgårdsmästaren först och Annas på vägen hem? Elementärt min käre läsare, det beror på att vi hade vänstertrafik fram till 1967!

Någon cykelbana fanns inte, man fick vingla fram i vägkanten bäst man kunde.

Från Annas gick färden till Hanssons kiosk. Här skulle jag ha en Winner och en Ritz. För nutida läsare betyder dessa ord ingenting, men det var en gång kända cigarettmärken. Mor rökte Winner, som var en av de första filtercigaretterna medan far rökte Ritz. Far ville ha hårda askar med 12 cigaretter. De mjuka förpackningarna med 20 cigaretter tyckte han smakade sämre.

Så var det dags för det svåra valet, Trix eller Tutti Frutti, sega råttor eller salta piastrar. Tablettaskarna kostade 25 öre medan glyttagotterna kostade 5 öre stycket. Det gällde att få ihop hela kostcirkeln för den 25- eller 50-öring jag fick som belöning för mödan. Efter sedvanligt velande hit och dit fick jag min påse och trampade hemåt.

Nu var jag förmodligen – som vanligt – försenad och fick se till att lägga på en rem. Jag skulle vara hemma före förmiddags-

kaffet och det började bli tungt och vingligt med korgen på pakethållaren och kassar på styret.

Christian Kindblad

Annas bageri på 1950-talet med Anna själv i dörren.

Alla bilder i detta nummer av På Ljungen är »tintade«, alltså färglagda av en dator!

Redaktionen

På Ljungen ges ut av
**KULTURFÖRENINGEN
CALLUNA**

Styrelse
Christian Kindblad
Ola Freij
Roy Larsson
Gunilla Jerndell
Göran Lindgren

Redaktör
Christian Kindblad

Ansvarig utgivare
Ola Freij
Ljungsättersvägen 40
236 41 Höllviken

Grafisk form
Christian Kindblad

Tryck
Serieverkstaden, Malmö

Adress
Christian Kindblad
Kulturforeningen Calluna
Kungsgatan 27 A, 212 13 Malmö

Callunas e-post & hemsida
kassor@calluna.nu
www.calluna.nu

Medlemskap
Sätt in 200 kr på vårt konto
bankgiro 5470-1248

Tidningen utkommer
med 3 nummer per år.

Återge gärna våra artiklar
men ange alltid källan.

Ljung, Calluna vulgaris

KULTURFÖRENINGEN
Calluna
DÅ OCH NU PÅ LJUNGEN